

Linn T. Sunne

Elizabeth 1.

ILLUSTRERT AV JENNY JORDAHL

GYLDENDAL

Hei, leser

Dette er historien om en helt spesiell jente. Elizabeth ble født i England i 1533, og hun skulle bli en av verdens mest berømte dronninger. Som barn opplevde hun mye vanskelig, og hadde det nok ikke alltid så lett, selv om hun var prinsesse. Mange mennesker kom inn i og forsvant ut av livet hennes.

Boka handler om livet til Elizabeth da hun var barn og ungdom. Både det fine og det vanskelige man opplever i oppveksten, har vi med oss hele livet. Det gjaldt nok også for Elizabeth. Det som skjedde med henne mens hun vokste opp, var med på å gjøre henne til den voksne dronningen hun ble.

Jeg begynte å lese om Elizabeth da jeg gikk på ungdomsskolen. Da ble jeg interessert i det helt spesielle livet hennes. For å kunne skrive denne boka, har jeg lest mye, både i bøker og på internett. Jeg har brukt fakta og lest i kilder, men jeg har også ønsket å gjøre historien om jenta Elizabeth levende, slik at du kan tenke deg hvordan hun hadde det. Jeg har brukt fantasien når jeg skriver om hva Elizabeth tenkte og hva folk sa til hverandre. Etter så mange hundre år er det ikke mulig å vite sikkert. Men jeg har samtidig vært opptatt av at det jeg skriver *kunne ha* foregått slik. For at du skal vite hva som er sikker kunnskap, kan du lese om det i egne faktabokser.

Vil du bli med til 1500-tallet og bli kjent med Elizabeth?

Hilsen Linn

Audiens hos mamma og pappa

Lille Elizabeth våkner i hestevognen. Lyden av hesteskoene som slår mot veien, gyngingen i vognen, og en skarp sol som glimter inn mellom vinduene, vekker henne. Hun ligger i fanget til barnepiken Muggie, og nå setter hun seg opp og ser seg nysgjerrig rundt. Hun er litt over ett år, har små, skarpe tenner som klør, rødt hår og hun ler lett når noen tuller med henne. I vognen sitter også David, mannen til Muggie, og en tjener som ordner med mat og drikke på turen. De er på vei til Hampton Court i London, der kong Henrik 8. og dronning Anne av England har hoffet sitt.

Denne dagen skal altså Elizabeth få treffe moren og faren sin. Men det er langt å reise. Turen til slottet der de bor, tar flere timer på støvete landeveier.

- Klarer du å si «Deres Majestet Kong Henrik»? spør Muggie, og smiler til Elizabeth. De har øvd mange ganger.
- Ennik! sier Elizabeth bestemt.
- «Deres Majestet Dronning Anne», da?

– Maje Anne!

Muggie stryker henne over kinnet. De trekker fra gardinene i vogna så hun kan få kikke ut.

– Gjøre selv!

Elizabeth har spist brød med smør og får litt melk å drikke. Muggie vil holde koppen hennes, men det vil ikke Elizabeth! Hun vil gjøre ting selv!

– Ikke nå, sier Muggie strengt. – Du må ikke søle på de fine klærne dine.

Elizabeth har en grønn silkekjole med broderier på, og over det røde håret har hun en liten, hvit silkelue.

Fakta

Elizabeth var bare tre måneder da ble hun flyttet fra moren og faren til et stort hus som het Hatfield Palace. Der bodde hun sammen med sine egne tjenere og Lady Margaret Bryan, også kalt Muggie, som hadde ansvaret for henne. Det var en helt vanlig måte å oppdra en prinsesse på.

Elizabeth følger med på alt de kjører forbi. Det er jorder, grønne og gule jorder, og det er mange folk som er ute og arbeider. Folk stirrer på den fine vognen som kjører forbi.

– Mø! sier Elizabeth og peker på en ku. Hun vrir rastløst på seg og får sitte på fanget til David til de nærmer seg London. Det blir flere hus, store hvite murhus. Elizabeth er trøtt, men må bare følge med. Så mange folk og dyr, så mange hus!

Lady er en engelsk tittel på en adelig kvinne.

Endelig rir hestene og vognen gjennom portene på Hampton Court. Elizabeth er lei av turen og skjønner at det skal skje noe.

Muggie bærer henne ut av vognen, gjennom flere saler i det store slottet. Da de kommer inn i den aller største salen, er det mange folk der. Det rasler i de aller fineste kjolene i hele landet. Dronning Anne er opptatt av fransk mote, og hoffdamene hermer etter henne. Mennene er også kledd i fløyel og silke. Rommet surrer av stemmer og latter. Sola sender lys gjennom de fargede blyvinduene. På et podium midt i rommet sitter kongen og dronningen på to staselige stoler. En utroper slår en stav hardt i gulvet. To ganger.

– Hennes Kongelige Høyhet Lady Prinsesse Elizabeth! sier utroperen med høy stemme. – Og Lady Margaret Bryan, legger han til.

Muggie bærer Elizabeth fram til kong Henrik. Han smiler stolt.

Faren og moren til Elizabeth, Henrik 8. og Anna Boleyn.

Fakta

Elizabeth I. ble født 7. september 1533 i Greenwich Palace i London. Faren hennes var kong Henrik 8., som hadde datteren Maria med sin første kone. Maria var 17 år da Elizabeth ble født. For en konge var det viktig å få mannlige etterkommere, og Henrik hadde vært gift med Katarina i 26 år uten å få en sønn som kunne overta etter ham. Etter at de ble skilt, og Henrik giftet seg med Anne Boleyn, håpet alle at hun skulle føde en prins. Henrik ble så skuffet da Elizabeth ble født, at han ikke kom i dåpen hennes.

Fakta

Elizabeth levde på den tiden vi etterpå har kalt renessansen, som strakte seg fra cirka år 1400 til 1600. Det skjedde store endringer innenfor filosofi, litteratur og kunst i denne perioden. Kort fortalt ble man mer opptatt av mennesket enn av Gud. Men for vanlige folk betydde ikke disse forandringene så mye. De fleste var opptatt med å greie seg og skaffe mat til seg og sine. Levekårene var tøffe, og man kunne ikke forvente å bli særlig eldre enn tretti år.

- Får jeg kjenne på deg! sier han høyt. Han løfter henne opp på fanget og knyter opp sløyfa i den hvite lua med de runde fingrene sine.
- Ennik, sier Elizabeth med klar og tydelig stemme. Henrik ler så den store magen rister.
- Pappa, sier han. – Og her er mamma. Dronning Anne kiler Elizabeth under haken. Elizabeth ler.
- Hun har dine øyne, hvisker kongen lavt til dronningen sin. Anne smiler til ham og stryker seg over magen.

Kong Henrik løfter Elizabeth høyt opp i været. Alle i rommet ser på kongen og prinsesse Elizabeth. Hjertet til Elizabeth banker fort innenfor det tynne kjolestoffet.

- Se på den praktfulle datteren min! roper han høyt utover salen. – Snart får prinsessen en lillebror!

Bare Lady Elizabeth

– Hvorfor het jeg Lady Prinsesse Elizabeth i går, og bare Lady Elizabeth i dag?

Muggie prøver å forklare, men det er ikke så lett, for Elizabeth er bare to og et halvt år, og moren hennes er nettopp drept. Så forsiktig hun kan, forteller hun Elizabeth hva som har skjedd.

Det ikke gikk slik kongen hadde tenkt. Babyen i Annes mage ble født for tidlig og overlevde ikke. Elizabeth har ikke blitt storesøster. Ingenting er viktigere for kongen av England enn å få en sønn som kan arve tronen. Og da sønnen ikke kom, fikk dronning Anne skylden. De ble uvenner, og kongen sendte henne i fengsel. Der ble hun dømt til døden for høyforræderi.

Henrik skilte seg fra dronning Anne dagen før hun ble henrettet. Dermed er ikke Elizabeth ektefødt prinsesse lenger. Nå er hun bare Lady Elizabeth. Selv om Elizabeth er liten, skjønner hun at noe er annerledes.

Og mer annerledes skal det bli. Bare elleve dager etter at moren hennes er død, gifter faren seg på nytt. Elizabeths nye stemor heter Jane Seymour. Allerede året etter skjer endelig det kongen har håpet på. Jane føder en sønn.

Jane Seymour.

15. oktober 1537 blir lillebroren Edvard døpt. Den lille prinsen er bare tre dager da han blir båret fram til dåpen. Maria og Elizabeth har sett lite til faren sin, kanskje fordi han ble uvenner med mødrene deres. Men i dag får de være med på den flotte seremonien. Det er en kjølig og tåkete dag, og kirken er kald, men det brenner levende lys overalt. I kirken er det prester, hertuger, hertuginner, baroner, baronesser og andre adelige. Det er en ære å få lov til å være her. Endelig, etter at kong Henrik har vært gift i 28 år og hatt tre koner, kan de feire at han fått en mannlig arving, en som skal bli konge etter ham!

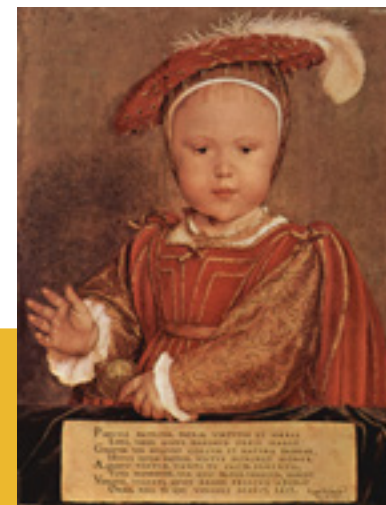
Maria får være fadder, og selv om Elizabeth bare er tre år, har også hun en oppgave. Hun får bære dåpskluten. Elizabeth sitter stille og ser rundt seg på alt som skinner og glitrer. På faren, som smiler og smiler. På den bitte lille babyen som bare ligger og sover.

Men babyens mamma, Jane, er blek og stille. Hun klarer ikke reise seg, og alle kan se at hun er syk.

Jane dør litt over en uke senere. Det betyr at alle Henriks tre barn nå er uten mor.

Vi vet at både Maria og Elizabeth var med da lillebroren ble døpt. Maria var fadder, og Elizabeth bar dåpskluten som ble brukt under dåpen. Dette står det om i en rapport fra seremonien.

Kort tid etter at halvbroren Edvard var født, døde Jane Seymour.

*Edvard
som toåring.*

Fakta

Henrik 8. skilte seg fra Anne Boleyn og dømte henne til døden. Hun ble fengslet i Tower of London, og halshugget 19. mai 1536. Kort tid etterpå giftet Henrik seg med Jane Seymour, som fødte sønnen Edvard. Elizabeth var ikke tre år ennå da hun ble fratatt tittelen som prinsesse.

